

STUDIJSKA KOLEKCIJA
VIA GEPPI 9
TRIESTE (312)

DELLO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

Tržaška federacija KPI o perspektivah za občino in pokrajino

Vodilni komite Avtonomne tržaške federacije KPI je v zvezi s položajem, v katerem se nahajata tržaška občinska in pokrajinska uprava, dne 5. oktobra, odobril naslednje sporočilo:

«Po skoraj treh mesecih križev v tržaški občini in pokrajini, do katere je prišlo zaradi nedeljive demokristjanske politike, se je Krščanska demokracija končno odločila napraviti korake za njeno rešitev. Toda sklepi in stališča, ki jih demokristjanska stranka sprejeta dokazujejo, da se voditelji te stranke niso ničesar naučili od dejstev.

Proračuna za leto 1963 sta bila v občini in pokrajini zavržena, ker nista v ničemer odgovorjala najnim zahtevam našega prebivalstva in vedno bolj zaskrbljujočemu gospodarskemu položaju tržaškega mesta. Krščanska demokracija, namesto, da bi ubrala novo politiko, ki bi bila sposobna olajšati enotno voljo prebivalstva, tako politiko, ki bi pospeševala gospodarski in socialni razvoj in katere pobudniki bi bile krajevne ustanove, vztrajala pri trditvah, da so proračuni navadni akti ter se oslужevala izsiljevanja s konsularsko upravo. Ko je prvi poskus propadel, je KD še na-

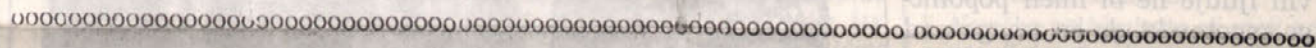
dalje trdila, da morata upravna odbora, čeprav zavržena, ostati na svojem položaju. Odkrita in odgovorno politično debato je poskušala zamenjati s spletkami in izgovori, samo da bi še naprej ohranila monopol dejanske oblasti s pomočjo pokornih zaveznikov kot sta bila to v vseh prejšnjih letih PSDI in PRI.

Tudi sedaj vodstvo KD trdi, da hoče zagotoviti v mestu in pokrajini izvoljeno upravo. Namesto, da bi si prizadevala za preokret, podčrtuje «neprekinjenost» s preteklostjo, svojo voljo po nadoblasti, svojo politiko brez primernih programskih obveznosti in protikomunistične diskriminacije

ter na delitvi državljanov. S takšnim političnim stališčem, ki gre v prid politične in gospodarske desnice, združuje KD izraze zaničevanja in prezira tržaške federacije PSI.

To ne more biti pot za spremembo položaja, ki je nastal in se je poslabšal prav zaradi neposredne odgovornosti KD, zaradi njene premissljene protikomunistične politike, pristranstva in šovinizma v letih neprožnega «centrizma» in dejanskega sodelovanja s konservativnimi skupinami.

Za spremembo položaja, ki je postal že nedopusten in je poln nevarnosti za obstoj Trsta kot velikega pristaniškega (Nadaljevanje na 4. strani)



Stanovanjska kriza na Goriškem

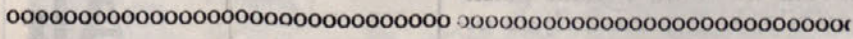
125 družin živi v barakah, 1141 družin pa v nezdravih stanovanjih, toda vlada meni, da stanovanjski problem na Goriškem sploh ne obstaja

Oa 250 milijard lir, ki jih bodo v prihodnjih treh letih potrošili za gradnjo ljudskih stanovanjskih hiš v Italiji, po vsej verjetnosti ne bo niti ena ura namenjena pokrajinam v deželi Furlanije-Juljske krajini. Tako je izjavil predsednik Ustanove za ljudske hiše v Gorici na sestanku upravnega odbora omenjene ustanove.

Demokristjanska vlada je sklenila, da bo omenjeni sklad porazdelila med razne pokrajine na temelju kriterija, po katerem so tudi barake, nezdrava stanovanja, kletna ali podstrešna stanovanja smatrana kot «možna stanovanja». Kalkulacije glede stanovanjskih potreb se delajo, torej, na osnovi indeksa, ki so ga izdelali po zadnjem ljudskem štetju. Ta sistem pa je celo po mnenju Nacionalnega inštituta za arhitekturo neustrezen, saj preprečuje stvaren prikaz. Iz podatkov, ki so jih dobili po tem sistemu, je razvidno, da v goriški pokrajini ni akutnega stanovanjskega problema. Dejansko pa ni tako. Na Goriškem 125 družin prebiva v barakah, 1141 družin v nezdravih stanovanjih in 139 družin živi v skupnih stanovanjih (koabitacije). Pri vsem tem pa moramo upoštevati še dejstvo, da mnogo družin prebiva v starih in celo nevarnih hišah, ki bi jih morali podreti. Toda kljub temu po vladnem mnenju na Goriškem — pa tudi na Tržaškem in v Furlaniji — ni resnega stanovanjskega problema in zato naj se celotna dežela Furlanije-Juljske krajine izloči iz seznama pokrajin, ki bodo prejele denar za gradnjo novih sta-

novanjskih hiš iz vsedravnega sklada, ki je bil v ta namen ustanovljen.

Svoječas je Nacionalni inštitut za arhitekturo predlagal, naj bi uvedli nov sistem za ugotavljanje stanovanjskih potreb, toda ta predlog je bil zavrnjen.



Senator Vidali zahteva ustanovitev proste cone

Senatna komisija za finance je na svoji seji, dne 2. oktobra, razpravljala o zakonskem predlogu za ustanovitev proste cone na Tržaškem ozemlju. Ta zakonski predlog je predložil senator Vidali dne 5. junija letos. Poročevavec sen. Roselli se je izrekel pozitivno o tem predlogu, predlagal pa je odložitev razprave o njem, da bi tako vprašanje globlje proučili.

Kot je znano je že pred leti prišla v Trst posebna vladna komisija z nalogo, da zbere potrebno dokumentacijo o prosti coni. Komisija je stopila v stik s številnimi eksponenti tržaškega gospodarskega in političnega življenja. Ta komisija je po obisku v Trstu sestavila posebno poročilo, ki pa ni bilo uradno nikoli objavljeno.

Tov. Vidali je že v prejšnji mandatni dobi, skupno z drugimi poslanci KPI predložil osuntek zakona za

Za čimprejšnjo dejansko ustanovitev samoupravne dežele s posebnim statutom

Iz govora, ki ga je imel poslanec Lizzero v rimski poslanski zbornici

Tudi pretekli teden so v rimski poslanski zbornici razpravljali o zakonu za izvolitev prvega deželnega sveta v Furlaniji-Juljski krajini. V razpravo je posegel tudi poslanec Mario Lizzero. Iz njegovega govora smo povzeli naslednje:

Parlamentarci KPI so že odobrili besedilo osnutka zakona za izvolitev deželnega sveta Furlanije-Juljske krajine, ki ga je sestavila komisija za ustavne zadeve. Ta osnutek zakona v glavnem odgovarja demokracičnim kriterijem in proporcionalnemu sistemu, ki upošteva tudi ostanke glasov v enotnem deželnem volitnem okrožju. Ta sistem daje možnost vsem političnim silam, da pošljejo v deželni svet svoje predstavnike na osnovi prejetih glasov. Želimo je, da bi poslanska zbornica in nato še senat ta osnutek že v najkrajšem spremenila v zakon. Zato je potrebno, da se vse regionalistične sile zavzamejo za doseg tega cilja ter tako dokončajo dolgo in toliko osporavano pot pete dežele s posebnim statutom.

V zadnjih dneh so vse iskrene regionalistične sile dokazale svojo odločenost, da se posta-

vijo proti vsem zaprekam, ki jih postavljajo antiregionalisti. Stevilni občinski in pokrajinski sveti, drugi predstaviški organizmi in demokracične organizacije iz vse dežele so zahtevali čimprejšnji sprejem volilnega zakona, tako da bi se deželne volitve lahko vršile že v decembru. Ne smemo prikrivati dejstva, da je postopek za sprejem volilnega zakona vsaj za par tednov zaostal. Do tega je prišlo po krivdi desničarjev, ki zavirajo naravni potek tega postopka. Vsekakor pa bi nagla odobritev zakona omogočila volitve spomladi.

Desničarske skupine ovirajo naglo odobritev deželnega volilnega zakona, trdeč, da je potrebno najprej odobriti državne proračune. V resnici, ne gre toliko za proračune kot pa za zavlačevanje sprejema zakona in torej za sabotiranje izvajanja ustavnega zakona o samoupravni deželi s posebnim statutom.

Pri urgiranju sprejema zakona in razpisa deželnih volitev zadevamo na očitke, da se nam preveč mudi. Toda, ako pomislimo, da že petnajst let čakamo na ustanovitev samoupravne dežele, potem ima v resnici vsako tovrstno namigovanje zelo trhlo podlago, odnosno je to namigovanje brez vsake resne podlage ali utemeljitve.

Komunisti želijo, da bi vse politične sile, ki so naklonjene deželni ureditvi ostale zveste sprejetim obveznostim in da bi napravile konec zaprekam, ki jih postavlja nepomembna desničarska manjšina. Pri tem naj se resno upošteva dejstvo, da prebivavci Furlanije, Goriške in Trsta gledajo v posebnem statutu samoupravne dežele učinkovito sredstvo, ki je sad enotnih iniciativ na delovnih in na podeželnih vseh obmejnih področjih.

Prebivavci teh področij si sicer ne delajo utvar, da bo novoustanovljena dežela sama od sebe rešila vsa številna in pereča vprašanja dežele, prepričani pa so, da se bo v novi deželi mnogo lažje lotiti reševanja teh vprašanj.

Položaj na območju dežele Furlanije-Juljske krajine je skrajno težak. V tej deželi ne poznajo tako imenovanega in toliko opevanega «ekonomskega čudeža». Toda prebivavci te dežele in zlasti delavske množice vedo, kaj pomeni instrument neposredne demokracije, ki odpira pot ekonomskemu in socialnemu napredku.

Mi zahtevamo, naj se napravi konec obstrukcionizmu antiregionalističnih desničarskih sil, naj se dejansko ustanovi samoupravna dežela, naj se pristopi k uresničitvi demokracičnega načrta za ekonomski razvoj dežele, pri katerem naj neposredno sodelujejo tudi široke ljudske množice in krajevne ustanove.

Nasprotniki samoupravne dežele vprašujejo, kaj se bo zgodilo potem, ko bo dežela dejansko ustanovljena in ko se bo posebni statut začel izvajati? Na to lahko odgovorimo že danes. Zgodilo se bo to, da bo (Nadaljevanje na 4. strani)

Strahotna nesreča v pokrajini Belluno

Zaradi zrušenja velikega jezusa je voda zalila več vasi ter povzročila mnogo človeških žrtev in gmotne škode

V sredo, pozno ponoči, se je v dolini Vaio na meji med pokrajinama Belluno in Udine, zgodila strahotna nesreča. Velik plaz, ki je utrgal z bližnje gore, je povzročil zrušitev velikanskega jezusa, ki je največji tovrstni jez na svetu. Voda je strohotno poplavo v vsej dolini. Deroča voda je dobesedno odnesla več vasi, razdrila mostove in pretrgala vse komunikacije. Škoda je ogromna, a kar je hujske je to, da je izgubilo življenje mnogo ljudi. Po prvih kalkulacijah morda nad 2000. Ker je strahotno nesrečo, ne moremo o njej obširneje poročati.

Ob 20-letnici Kočevskega zbor

Ustanovitev prvega slovenskega ljudskega parlamenta

Iz govora sekretarja CK ZKS tov. Mihe Marinka

V Sloveniji so letošnjo jesen priredili vrsto proslav v počastitev 20. obletnice množičnega upora proti nacifašističnim okupatorjem. Po uspešnih manifestacijah v raznih krajih Primorske je bila preteklo nedeljo glavna manifestacija v Kočevju, kjer se je točno pred 20 leti sestel prvi slovenski vseljudski parlament.

Iz govora, ki ga je na nedeljski manifestaciji v Kočevju imel sekretar CK ZKS tovariš Miha Marinko, smo povzeli naslednje:

V Kočevju so se od 1. do 3. oktobra 1943 zbrali odposlanci slovenskega naroda in zastopniki narodnoosvobodilnega gibanja iz vseh slovenskih dežel. Ta zbor se je vršil v času, ko je po dveh letih ogorčenih bojev slavilo narodno osvobodilno gibanje velike uspehe po vsej Jugoslaviji. V najtežjih pogojih je nastalo novo politično gibanje, nova ljudska revolucionarna oblast in zrasla je nova oborožena sila delovnega ljudstva. Zmage in okoliščine po kapitulaciji Italije, razbite belogardistične in plavogardistične tolpe ter osvoboditev skoraj polovice slovenske zemlje so omogočile in ob odmevu v zunanjem svetu narekovale vodstvu narodnoosvobodilnega gibanja pospešeno pripravo za izvolitev kvalificiranega predstavništva slovenskega naroda. Izpad monarhistične Italije in odločilne zmage zaveznikov, predvsem sovjetske armade na vzhodni fronti, so vsemu svetu predočile neizbežen poraz hitlerjevske Nemčije.

Kočevski zbor je kot prvo resnično predstavništvo slovenskega naroda še v samem jeku narodnoosvobodilne borbe sprejel odločilne sklepe državnostvornega značaja ter položil temelje za bodoče borbe. V polni meri je izražal voljo naroda, ki si je prvič v zgodovini «pisal sodbo sam» ter izrekel voljo, da z vsemi napori in žrtvami izvojuje dokončno osvoboditev in se združi v skupni usodi svobodnih in enakopravnih narodov nove demokratične Jugoslavije.

S Kočevskim zborom se je za slovenski narod enkrat za vselej končalo obdobje podjarmljenosti in hlapčevstva. Slovensko delovno ljudstvo je obračunalo s podkupljivo gospodo hkrati, ko se je z bojem na življenje in smrt rešilo narodnostnega pogina. Kakšno svobodo neki bi mu brez tega lastnega boja po porazu fašističnih sil prinesli zunanji osvoboditelji? O tem daje misliti neslavna in hlapčevska vloga slovenskega fevdalnocehojskega vodstva v evropski meščansko-demokratični revoluciji leta 1848 kakor tudi grenke izkušnje ob zlomu Avstro-Ogrske leta 1918.

Odločilno obdobje je slovensko ljudstvo našlo že priprav-

ljeno. V slovenskem delovnem ljudstvu so že zrasle idejno zrele, borbene in organizacijsko utrjene politične sile, ki so bile sposobne vzeti na svoje rame odgovornost za svojo usodo. Komunisti so si s svojo v borbah izkazano zvestobo, z razgaljenjem protiljudskih vladajočih skupin znali pridobiti zaupanje razredno in nacionalno zatiranih ljudskih množic. Že iz vsega začetka so si bili na jasnem, da se mora nova skupnost jugoslovanskih narodov graditi na temelju popolne narodne enakopravnosti. Na tej podlagi se je ob akcijski in organizatorski sposobnosti komunistov tudi v Sloveniji naglo gradilo in utrjevalo novo, široko vsenarodno politično gibanje — Osvobodilna fronta slovenskega naroda.

Ker so imeli idejno-politično in organizacijsko odločilen vpliv pri vodenju in razvijanju borbe za nacionalno osvoboditev komunisti, je bila brezkompromisnost osvobodilnega boja očitna. Borba za nacionalno osvoboditev ne bi mogla biti tako neizprosna in srdita, tako dosledna in množična, če delovni ljudje ne bi imeli popolnega zagotovila, da bo zmaga nad okupatorji in njihovimi zavezniki prinesla tako družbeno ureditev, ki bo zagotovila tudi odpravo socialnega izkoriščanja in demokratične svoboščine delovnemu človeku.

«Samo pozivati ljudstvo na boj zoper okupatorja in ne dati ljudstvu razumeti, da bi s to borbo doseglo hkrati nekaj novega; mnogo boljšega, da se staro ne bo več povrnilo — na ta način ne bi mogli dvigniti narodov v borbo, ne bi mogli zainteresirati zanjo tako širokih množic in prav tako ne bi mogli v tej borbi vzdržati do kraja, to je zmagati» (Tito: Graditev nove Jugoslavije).

V tem boju in na teh programskih osnovah se je izoblikovala in kalila močna politična sila, ki je predstavljala organiziran narod v pravem pomenu besede. In ta narod je izkazoval zaupanje v politično vodstvo, ki je vodilo boj za uresničenje zastavljenih ciljev.

Oborožen boj je temeljil na jasnem programu nacionalne osvoboditve ob zagotovitvi popolne nacionalne enakopravnosti in na odpravi izkoriščanja, zato je bil vsenarodni boj. V njem je mogel vsakdo s čim večjo iniciativnostjo izbrati način boja in delovanja. Jasno je, da je moral zato temeljiti na najširši ljudski demokraciji, ker se je le tako sproščala vsestranska borbena in ustvarjalna iniciativa.

Brez tega bi si ne bilo mogoče zamisliti veličastnega boja narodov v sruo okupirane Evrope ter svojstvenosti oblik in intenzivnosti bojev v posebno težkih pogojih na Slovenskem.

Zato je kljub hudim žrtvam štiriletnih bojev Osvobodilna

fronta izšla iz zmagovite oborožene revolucije okrepljena ter z jasno zavestjo in usmerjenostjo množic v obnovo do temeljev uničenega gospodarstva in v pospešeno graditev nove socialistične družbe.



Zivljenje v Sloveniji se je po vojni bistveno spremenilo in očitno govori o napredku na vseh področjih gospodarstva, o povečani potrošnji dobrin, o zboljšanih pogojih šolanja, o dostojnejših stanovanjih, o razvoju prometa, skratka o zvišanem življenjskem standardu v primeri z razmerami pred vojno. Številno zaposlenih je trikrat večje kot leta 1939, socialno zavarovanih je skoraj 50% prebivalcev, zdravstveno pa so zavarovani skoraj vsi prebivalci. Na gornji sliki: pogled na novi del mesta Kočevje.

II. vatikanski koncil

Ali bodo prevladali predlogi „modernizatorjev“ katoliške cerkve?

Na drugem vatikanskem koncilu najvišji predstavniki katoliške cerkvene hierarhije in doktorji cerkvenega prava razpravljajo o številnih problemih, ki se tičejo katoliške ideologije in cerkvene ureditve na splošno. Na koncilu so prisotni tudi predstavniki pravoslavnih, protestantskih in drugih cerkva, seveda kot opazovalci.

Kot je znano, je bil prvi pobudnik sedanjega koncila pokojni papež Janez XXIII. Njegova velika želja, da bi cerkev prilagodil današnjemu času, da bi zblížal razdaljo, ki loči katoliško cerkev od drugih krščanskih cerkva ter navezal stike celo z raznimi nekrščanskimi verskimi organizacijami, se mu ni izpolnila. Pot, ki je bila zasnovana od Janeza XXIII., skuša sedaj nadaljevati tudi papež Pavel VI., čeravno ne tako smelo kot njegov predhodnik. Vsekakor je Pavel VI., takoj po

svoji izvolitvi sklenil nadaljevati vatikanski koncil.

Prvo zasedanje koncila se je prekinilo, ne da bi bili dosegli kak bistveni napredek. Na njem so prišla do zares očitnega izraza zelo različna stališča med tistimi, ki želijo cerkev posodobiti in jo takorekoč vskladiti z duhom časa in med tistimi, ki se hočejo za vsako ceno obdržati na starih in konservativnih pozicijah.

Tudi na sedanjem zasedanju se, kljub določenim ukrepom, ki imajo za cilj zblížanje med obema nasprotujočima si strujama, kažejo zelo velike razlike in cerkveni očete, ki želijo vnesti določene novosti v verske organizacije in ki, skratka, želijo cerkev takorekoč posodobiti, še enkrat zadevajo na huda nasprotstva konservativcev.

Med tistimi, ki se posebno zavzemajo za posodobljenje cerkve so

di nekaj konkretnih uspehov prav tako, kot ne kaže precejšnje podpore in odobravanja, ki je Ben Belova vlada uživa v vrhovnih voluciornarnega gibanja.

Fronta socialističnih sil, ki je ustanovil Ait Ahmed, bivši politični in osebni prijatelj in sodavec alžirskega predsednika, očita Ben Beli «diktatorstvo in fašistične težnje», za svoj program pa postavlja to, kar je že v vladnem programu češ, «mi bomo uresničili kar vi obljubljate, da bi preselili ljudstvo».

Država, ki je sedem let krvavela v osvobodilni vojni in takoj po proglasitvi neodvisnosti za las ušla iz žavljanjski vojni, si sredi prvih uspešnih in globokih naporov za gospodarsko in politično konsolidacijo ne more privoščiti razkošja političnih kriz na tekočem traku. Neomno je želja najširših plasti ljudstva, da se življenje končno ustali in prinese vsaj osnovne elemente stabilnosti, močan adut v rokah predsednika Ben Bele. S tem pa seveda še ni paralizirana akcija opozicije, ki se šele začinja, kot pravijo njeni voditelji.

Dogodki v Kabiliji so namreč prinesli segli okvire notranjih političnih spletk. Ben Bela jih je v dramatičnem apelu — upravičeno ali neupravičeno — povezal s koncentracijami maroških čet na alžirski meji, kakor trdijo alžirske vesti v odgovor na poročila iz maroških virov, če da se na maroški meji zbirajo alžirski bataljoni. Odjeknili pa bodo nemara tudi v Ameriki, kjer nekateri komentatorji že zastavljajo vprašanje: «Kaj je Ben Bela, alžirski predsednik republike z močno roko, ki jamči za kontinuiteto državne politike, ali parlamentarni predsednik, ki lahko gre, orientacija državne politike pa ostane? Ali ne e ne drugo?» Od odgovora na to vsebinsko podobno vprašanje bo odvisen tudi pritisk in izstevanje neokolonialističnih krogov, ki s morda še bolj kot alžirskih ukrepov doma boje alžirske anticolonialistične dinamike na mednarodnem, predvsem afriškem prizorišču.

(Naši razgledi)

Stran 2

(Nadaljevanje na 4. strani)

Kampanja za včlanjevanje v Komunistično partijo in v Zvezo komunistične mladine

Od 1. do 7. novembra teden včlanjevanja

Federalni komite in Federalna kontrolna komisija KPI v Trstu sta sklenila, naj se včlanjevanje in rekrutacija za leto 1964 čimprej zaključita, saj menita, da obstajajo za to vsi pogoji, ker se je vpliv Partije povečal, kar potrjujejo tudi volilni rezultati in uspehi kampanje za tisk. Prazniki tiska, festivali «Dela» in «l'Unità» so bili prave ljudske manifestacije. Delovanje parlamentarcev, tov. Vidalijski in Bernetičeve, za obrambo tržaškega gospodarstva in za spoštovanje ustavnih načel v naši deželi, je deležno naraščajočega odobravanja.

Federalni komite in Federalna kontrolna komisija sta določila, naj bo teden od 1. do 7. novembra 1963 namenjen včlanjevanju in rekrutaciji. Akcije za včlanjevanje in rekrutacijo pa morajo biti tesno povezane z akcijami za obrambo in okrepitev ladjedelnice in pristaniškega prometa, z akcijami za čimprejšnji razpis deželnih volitev, za rešitev krize v tržaški občini in pokrajini ter za rešitev številnih drugih problemov, brez etničnih diskriminacij, in zaviranja prekreta na levo.

V posebnem pismu, ki sta ga Federalni komite in Federalna kontrolna komisija prav te dni naslovila vsem članom Partije, se med drugim poudarja, naj se tovariši takoj lotijo dela za dobro kampanjo včlanjevanja in rekrutacije, tako v Partijo kot v Zvezo komunistične mladine.

V tednu od 1. do 7. novembra bodo sedeži vseh sekcij in federacije odprti za javnost ob delavcih od 10. do 12. in od 16. do 20. ure, ob nedeljah in praznikih pa od 18. do 21. ure. Na vseh sedežih bodo izobešene zastave in prostori v njih bodo praznično okrašeni. Vsak večer bodo tovariši iz sekcij poslali podatke o delovanju v teku dneva Federaciji v Trstu, tako da bo ta o vsem sproti obveščena.

Draginja še vedno narašča

Povišanje življenjskih stroškov je v zadnjih mesecih doseglo vznemirljiv značaj na vseh področjih. Vsakdo izmed nas lahko ugotovi kako draginja zajema vedno večji obseg ter absorbira vse mezne poviške, ki so bili izvojevani v težkih bitkah delavcev vseh strok.

Naj se na tem mestu dotaknemo npr. vprašanja cene mleka. Že pred časom so povišali ceno mleku, toda sedaj so izsilili nov povišek, kar bo še bolj prizadelo potrošnike, dočim ne bo prineslo domačim živinorejcem nobene koristi. Z novim poviškom se bodo okoristili samo prekupčevski magnatje, kajti spričo novega povišanja cene se potrošnja prav gotovo ne more povečati.

V Trstu že par tednov mleko primanjkuje. Do tega je prišlo, zato ker razne družbe odkupujejo velike količine, ki so namenjene industrijski predelavi. To je res, toda prav tako je res, da se kmetijstvo nahaja v hudi krizi, zaradi česar se je proizvodnja mleka občutno zmanjšala. In prav to dokazuje, kako nujni so učinkoviti ukrepi za pomoč kmetijstvu.

Vprašanja cen bi morali mnogo resneje in odločeneje reševati. In k reševanju tega vprašanja bi morali nemudoma pristopiti. Toda tisti, ki so v prvi vrsti za to poklicani, ne kažejo prave volje, da bi se tega lotili. Načelniki političnih skupin, ki so zastopane v tržaškem občinskem svetu, so na predlog komunistov že pred časom predložili posebno tozadevno resolucijo, toda ta še vedno čaka na odobritev.

Prav te dni je vodja komunistične skupine Tonel opozoril župana na obljubo, ki jo je dal pred časom in ga povabil, naj problem prodaje mleka predloži v razpravo občinskemu svetu. Tov. Tonel je zahteval tudi pospešitev municipalizacije mlekarstva podjetja SALPAT.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

V soboto, 12. oktobra ob 21. uri

OTVORITVENA PREDSTAVA

OB 400-LETNICI ROJSTVA
WILLIAMA SHAKESPEARA

V nedeljo, 13. oktobra ob 17. 30

REPRIZA V DVORANI

NA STADIONU «PRVI MAJ»

William Shakespeare
O T H E L L O

Režija BRANKO GOMBAC

Boljunc

Prerana smrt zavednega delavca



V tržaški bolnici je umrl Josip Kozina iz Boljunca, star 52 let. Nad 25 let je bil zaposlen tovarni «Aquila» v Zavrlih. Znan je bil kot delaven človek, kot zaveden in pošten Slovenec ter kot skrben družinski oče. Med vojno je bil konfiniran v Nemčiji, kar je nedvomno vplivalo tudi na njegovo zdravje. Dolgo je prenašal hude bolečine, katere pa je potrpežljivo prenašal. Toda, pred kratkim je moral v bolnico, kjer so ga operirali. Žal, je bila operacija zaman, saj je teden kasneje umrl.

Kako je bil pokojni Josip spoštovan je pokazal tudi njegov po-

Sporočilo tržaške federacije KPI

in industrijskega središča, je potrebna nova politika. Ne gre za navadno spremembo formule. Glede levega centra komunisti nimajo apriorističnih predsodkov. Gre za uresničitev točnih programskih obveznosti, prilagojenih položaju Trsta, za zagotovitev enakopravnosti državljanov s polnim spoštovanjem pravic slovenske manjšine, da se preneha z antikomunizmom in da se okoli občine in pokrajine utrdi enotnost državljanov, za prepoved mesta v najširšem okviru dežele.

Preokret v tej smeri ni samo potreben, temveč je tudi možen. Ne obstaja izbira med nadaljevanjem stare politike, monopolom oblasti KD in komisarsko upravo, kot bi skušala prikazovati KD. Volilni rezultati, borbe delavcev, naraščajoče nezadovoljstvo prebivalstva zaradi poslabšanja gospodarskega položaja, zaradi draginje, podražanja najemnin, najnesramnejših špekulacij, dokazujejo, da ni mogoče iti nazaj temveč, da se lahko in se mora v Trstu kot v državi ustvariti dejanski preokret na levo, ki naj zapre pot desnici in onemogoči spletke velikih monopolov ter zagotovi občini in pokrajini demokratični upravi, temeljna instrumenta enotnosti vseh Tržčanov v prizadevanjih za gospodarski in socialni razvoj.

Samoupravna dežela Furlanija-Juljska krajina

naše ljudstvo s pridobljeno deželno samoupravo imelo v svojih rokah učinkovito sredstvo za izvojevanje demokratičnejšega življenja, da bo deželna ustanova služila za okrepitev enot-

greb, ki je bil v ponedeljek popoldne. Kajus izredno slabemu vremenu, z Jobrega pokojnika spremilo na njegovi zadnji poti tudi izredno veliko število vasčanov, okoličanov in njegovih delovnih tovarišev.

Naj bo blagemu pokojniku rahla rodna gruda!

Vsem žalujočim svojcem, zlasti pa ženi in dvema sinovoma izrekamo najgloblje sožalje!

ZAHVALA

Ob bridki izgubi našega dragega moža in očeta

Josipa Kozina

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali in pokojnega spremili na njegovi zadnji poti.

Posebno se zahvaljujemo pevcem, darovavcem cvetja in zdravniku dr. Lasperanza, ki je pokojnemu nudil vso možno zdravniško in moralno pomoč.

Žalujoča družina
in ostalo sorodstvo

Boljunc, 10. oktobra 1963.

Nadaljevanje

nosti državljanov v okviru države in za učvrstitev prizadevanj za demokratično obnovo države v duhu republiške ustave. Zato pa je potrebno, da se odločno zavrnejo vsi ugovori tistih, ki so bili zavezniki nacistov in so pred dvajsetimi leti odobravalni ustanovitev nemške pokrajine na ozemlju Furlanije in Julijske krajine.

Zavrtni moramo tudi poskus falsificiranja pravega pomena besed, ki jih je v tej zbornici pred dvema tednoma spregovorila poslanka Bernetič. Lahko bi soglašali s tehnično motivacijo opozorila predsednika zbornice, toda v nobenem primeru ne smemo prezreti pomena, ki ga je imel pozdrav izrečen v imenu slovenske manjšine parlamentu, v kate-rega omenjena manjšina gleda z zaupanjem kot v najvišjo demokratično ustanovo države. Moramo torej zavrtni falsifikacije desničarjev.

Deželna samouprava pomeni za vse državljane in torej tudi za slovensko manjšino razširitev demokracije v deželi in državi, pomeni dejansko udeležbo ljudstva v prizadevanjih za rešitev starih in novih problemov dežele. Nikoli ne smemo pozabiti, da so vse iskrene regionalistične sile trdno prepričane, da če bi bila samoupravna dežela Furlanija-Juljska krajina ustanovljena že pred leti, ne bi bilo prišlo do hude ekonomske degradacije, do tako vznemirljivega nazadovanja prometa v tržaškem pristanišču in do zmanjšanja obratovanja v državni industriji, ne do hude krize kmetijstva, zlasti v hribovitih predelih, in do žalostnega pojava izseljevanja delovne sile in dežele.

Deželna samouprava pomeni torej največjo podporo prizadevanjem za ekonomski socialni in politični razvoj dežele ter bo omogočila reševanje vprašanj, ki se tičejo slovenske narodne manjšine v duhu razumevanja in miroljubnega sožitja.

Vatikanski koncil

delavskih množic, tudi v verskih zadevah na povsem konservativnih pozicijah.

Takoimenovani modernisti, in med temi so tudi zelo visoki cerkveni dostojanstveniki, skušajo med drugim cerkev tako preurediti, da bi zmanjšali tudi oblast rimske kurije ter da bi o raznih zadevah sodlo tudi rezidualni škofje, ki žive izven Rima, odnosno Italije. Tudi ti poskusi, kot je bilo pričakovati, zadevajo na zelo ostru nasprotovanje zlasti v italijanskih krogih.

Ravno v teh dneh je eden izmed francoskih kardinalov predlagal, naj bi «demokratizacija» zajela tudi škofovske posvetne časti. Med drugim je predlagal, naj bi odpravili razkošna škofovska oblačila in ukinili naslov «ekscelencia».

Načeli so tudi vprašanje celibata to je zapovedi, ki ne dovoljuje poročenih duhovnikov. Že med razpravo o tem, ali naj bi se v nekaterih primerih lahko poročili diaconi, ki so neke vrste pomožni duhovniki, so se pokazala velika nasprotstva konservativcev, kar daje slutiti, da bo celibat, po vsej verjetnosti, tudi v bodoče ostal v ve-

ljavi in da ne bo «demokratizacija» toliko napredovala, da bi se kako pravoslavni in protestantski tudi katoliški duhovniki smeli poročiti

Slovensko gledališče

lišč, ki solidarno izpričujejo mednarodno prijateljsko povezavo.

«Sedaj pa, prosim, še nekaj o otvoritveni predstavi?»

«Da. Ob 400-letnici rojstva velikega in nesmrtnega Angleža elizabetinske dobe Shakespeara je Slovensko gledališče vključilo v svoj redni program kar cel ciklus njegovih del: Othella, eno najboljših njegovih dram iz izbor izbranih monologov in sonetov z naslovom 'Iz take smo snovi kot sanje'. Takšno bo otvoritev sezone 1963-64.

«Ali mislite, da bo veliko Shakespeareovo delo doživelo enak odziv pri podeželski kot pri mestni publikii?»

«Nekoliko čudno se mi zdi, da ločujete v svojem vprašanju "boljše" ljudi in "preproste podeželske". Shakespeare je pisal za ljudstvo in ni ločeval občinstva po razredni pripadnosti. V tem je pravzaprav veličina njegovega pisanja. Opisoval je značaje, predvsem v Othelli, s tako preprostostjo, da bodo, upam, brez dvomov osvojili srca, čustva in mišljenja tudi naj-



MED VAJO

preprostejših Tržčanov, v kolikor sploh ločujemo čustva "boljših" in "preprostejših" ljudi.

«Tovariš Gombac: Ali ste že kdaj režirali Othella?»

«Othella sem režiral, ko sem se vrnil pred leti iz študija v Angliji».

«Kaj ste že igrali v svoji gledališko-umetniški karieri?»

«Igral sem Jermana v Popotniku in kadivcu v Cankarju, Ferdinanda in Mortimerja v Schillerju, Napoleona v tekmeču v ljubezni in več drugih ljudskih tipov v slovenskih dramah. V Othelli sem samo statiral, pa še to, ker sem moral zamenjati obolelega statista».

«Ali boste v letošnji sezoni še kaj režirali v tržaško gledališče?»

«Najbrž ne, ker bom odpotoval na Poljsko s stipendijo poljske vlade. Trst in njegovo Slovensko gledališče pa mi je pri srcu, počutim domačega, spomin na očeta, ki je bil tu rojen in je preživel tudi svojo mladost v garanju za življenje, mi je drag».

«Povrnili bi se rad na 'Iz take smo snovi kot sanje'. Ali bi lahko povedali kaj več o tem?»

«Obenem z Othellom sem režiral še več izbranih monologov in Shakespeareovih dram, komedij in sonetov. Premiera bo nekaj dni po premieri Othella. Vezni tekst za večer je napisal Jože Javoršek. Poleg tega pripravljamo še režijo O'Neillova drame Strast pod brestom slovensko gledališče».

Pogledal sem na uro. Najin intervju je trajal skoraj dve uri.

Pustil sem režiserja Gombaca pri svojem delu. Napisal pa sem mu listek ter ga pustil na mizi: «Hvala za prijazne odgovore. Videli bomo pri Kanah...» ter odšel.

SERGEJ VERČ